

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 107/2020 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen huoltajien yhteistoimintavelvoitteesta potilaslaissa

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Päivi Räsäsen /kd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KKV 107/2020 vp:

Aikooko hallitus valmistella lakiesityksen potilaslain muuttamisesta lasten terveyden turvaamiseksi tilanteissa, joissa hoidostaan päättämään kykenemättömän lapsen huoltajien näkemykset lapsen hoidosta eroavat toisistaan, sekä terveydenhoitoalan ammattilaisten oikeusturvan varmistamiseksi näissä tilanteissa?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Alaikäisen edustamista ja itsenäistä päätöksentekoa koskevassa lainsäädännössä on erilaisia ratkaisua. Terveydenhuollon lainsäädännön tarkastelussa on tunnistettu, että lainsäädäntö ei ota esimerkiksi kantaa siihen, milloin tarvitaan yhden ja milloin kaikkien huoltajien suostumus ja toisaalta esimerkiksi siihen, miten toimitaan, kun huoltajat ovat erimielisiä keskenään. Laissa potilaan asemasta ja oikeuksista ei nykyisin ole säännöstä siihen tilanteeseen, jos hoidostaan päättämään kykenemättömän lapsen huoltajien näkemykset lapsen hoidosta eroavat toisistaan. Eduskunnan oikeusasiamies on ratkaisukäytännössään todennut, että jos vanhemmilla on yhteishuoltajuus, niin silloin edellytetään molempien huoltajien suostumusta. Eduskunnan oikeusasiamies on myös edellyttänyt, että lainsäädäntöä tulisi täsmentää tältä osin.

YK:n yleissopimuksessa lapsen oikeuksista 3 artiklassa todetaan, että kaikissa julkisen tai yksityisen sosiaalihuollon, tuomioistuinten, hallintoviranomaisten tai lainsäädäntöelimien toimissa, jotka koskevat lapsia, on ensisijaisesti otettava huomioon lapsen etu. Sopimusvaltiot sitoutuvat takaamaan lapselle hänen hyvinvoinnilleen välttämättömän suojelun ja huolenpidon ottaen huomioon hänen vanhempiensa, laillisten huoltajiensa tai muiden hänestä oikeudellisessa vastuussa olevien henkilöiden oikeudet ja velvollisuudet. Tähän pyrkiessään sopimusvaltiot ryhtyvät kaikkiin tarpeellisiin lainsäädäntö- ja hallintotoimiin.

Pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaan lainsäädännöllä vahvistetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käyttäjien itsemääräämisoikeutta. Hallitusohjelman mukaisesti sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltavana potilaan ja sosiaalihuollon asiakkaan asemaa ja oikeuksia koskeva lainsäädäntö. Lakihankkeessa on tarkoitus uudistaa muun muassa potilaslaki, jolloin

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 107/2020 vp

myös alaikäisen itsenäinen päätöksenteko, lapsen etu ja huoltajien asema tulevat pohdittavaksi lainsäädännön tarkennustarpeiden kartoittamiseksi.

Helsingissä 17.3.2020

Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru